
ANNA WOLNIEWICZ-GLAPIAK
adwokat

kancelaria:
61-730 Poznań, ul. Młyńska 12a/8

tel. (61) 851 90 14; 0-602 44 16 42

Poznań, dnia 15 lutego 2006 roku

OPINIA PRAWNA

I. Cel opinii.

Celem wydania niniejszej opinii, opracowanej na Zlecenie Zrzeszenia Związków Zawodowych Energetyków jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy do Zrzeszenia Związków Zawodowych Energetyków może zostać przyjęty związek zawodowy utworzony przez pracowników sanatorium oraz na jakich zasadach oparta jest odpowiedzialność prawna członków poszczególnych organów Zrzeszenia Związków Zawodowych Energetyków w zakresie zarządzania sanatoriami i kontroli nad nimi.

II. Stan faktyczny.

Zrzeszenie Związków Zawodowych Energetyków (ZZZE) prowadzi działalność gospodarczą poprzez własne sanatoria: sanatorium „Energetyk” w Świnoujściu oraz sanatorium „Energetyk” w Krynicy Zdroju. Sanatoriami tymi zarządza bezpośrednio Zarząd ZZZE. Pracodawcą dla pracowników sanatoriów jest Zrzeszenie Związków Zawodowych Energetyków. Przewodniczący ZZZE zawiera w imieniu ZZZE umowę o pracę z dyrektorem każdego sanatorium. Dyrektor sanatorium umocowany jest natomiast do zawierania i rozwiązywania w imieniu ZZZE umów o pracę z pracownikami sanatorium. W sanatorium utworzony został przez pracowników związek zawodowy z władzami: Przewodniczącym, Zarządem i Komisją Rewizyjną. Związek zawodowy utworzony przez pracowników sanatorium wystąpił do Zrzeszenia Związków Zawodowych Energetyków o przyjęcie go w poczet członków tej organizacji.

Zrzeszenie Związków Zawodowych Energetyków prowadząc działalność gospodarczą poprzez sanatoria, kieruje działalnością tychże sanatoriów – odpowiednie decyzje wydaje zarząd, natomiast komisja rewizyjna prowadzi bieżącą kontrolę nad tą działalnością.

III. Przekazane dokumenty:

Statut Zrzeszenia Związków Zawodowych Energetyków z 2004 roku.

III. Analiza podstaw prawnych.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, z późn. zm. oraz z 2004 r. Nr 240, poz. 2407) *„Związek zawodowy jest dobrowolną i samorządną organizacją ludzi pracy, powołaną do reprezentowania i obrony ich praw, interesów zawodowych i socjalnych”*. Ust. 2 stanowi natomiast, iż *„Związek zawodowy jest niezależny w swojej działalności statutowej od pracodawców, administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz od innych organizacji”*.

Niezależność związków zawodowych stanowi gwarancję prawną dla działania tych organizacji i oznacza niezależność od państwa reprezentowanego przez organizacje administracyjne, pracodawców i inne organizacje, których dotyczy zakaz ingerencji, co oczywiście nie wyklucza dobrowolnej współpracy związków zawodowych z innymi organizacjami. Niezależność związków zawodowych wspiera także nakaz jednakowego traktowania wszystkich związków zawodowych przez organizacje państwowe, ośrodki samorządowe i pracodawców.

Niezależność oznacza więc przede wszystkim zakaz jakiegokolwiek ingerencji któregokolwiek z w/w podmiotów w legalną działalność związku zawodowego.

Z art. 4 ustawy wynika, że: *„Związki zawodowe reprezentują pracowników i inne osoby, o których mowa w art. 2, a także bronią ich godności, praw oraz interesów materialnych i moralnych, zarówno zbiorowych, jak i indywidualnych”*.

Przedmiotem działalności związkowej jest więc ochrona i reprezentacja praw i interesów pracowników. Niewątpliwie podstawowym zadaniem związku zawodowego jest ochrona interesów rozumiana jako dążenie do poprawy warunków pracy i płacy. Z drugiej

strony ochrona praw jest rozumiana jako zapewnienie przestrzegania obowiązujących uprawnień pracowniczych.

Do uprawnień związków zawodowych należy więc zaliczyć:

- prawa związkowe niezbędne dla ochrony interesów pracowniczych, za które uznać należy prawo do prowadzenia rokowań zbiorowych i zawierania układów zbiorowych, prawo do prowadzenia sporu zbiorowego oraz prawo do strajku,
- uprawnienia w zakresie ochrony praw pracowniczych, na którą składa się wspieranie indywidualnych praw pracownika, w tym zwłaszcza ochrony trwałości stosunku pracy;

Zgodnie z ustawą z dnia 23 maja 1991 roku o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz. U. z dnia 26 czerwca 1991 r.) spór zbiorowy to spór pracowników z pracodawcą lub pracodawcami, dotyczący warunków pracy, płac lub świadczeń socjalnych oraz praw i wolności związkowych pracowników lub innych grup, którym przysługuje prawo zrzeszania się w związkach zawodowych. W trakcie sporu obie jego strony są reprezentowane przez właściwe organizacje: związki zawodowe (pracownicy) i organizacje pracodawców (pracodawcy). Ustawa z dnia 23 maja 1991 roku o rozwiązywaniu sporów zbiorowych określa kilka etapów rozwiązywania sporów zbiorowych. Pierwszym, są rokowania pomiędzy stronami sporu. Jeżeli rokowania nie zakończą się porozumieniem, drugim etapem jest mediacja. Mediacja jest obowiązkowa i dopiero jej niepowodzenie uprawnia do zorganizowania strajku. Strona prowadząca spór może jednak zrezygnować ze strajku i poddać spór rozstrzygnięciu przez arbitraż społeczny.

Mając na względzie istotę związków zawodowych, jaką jest zrzeszanie się pracowników w celu obrony swoich interesów i wyżej opisany przedmiot działalności związkowej stwierdzić należy, iż niemożliwym wydaje się przyjęcie związku zawodowego pracowników sanatorium w poczet członków Zrzeszenia Związków Zawodowych Energetyków. W takim bowiem przypadku doszłoby do sytuacji, w której związek zawodowy pracowników sanatorium, mający na celu ochronę i reprezentację praw i interesów jego pracowników byłby jednocześnie członkiem zrzeszenia, do którego należy pracodawca. Nie można byłoby wówczas mówić o niezależności związku zawodowego pracowników

sanatorium od pracodawcy, którym jest Zrzeszenie Związków Zawodowych Energetyków. Związek zawodowy zrzeszający pracowników sanatorium nie mógłby w takiej sytuacji w sposób właściwy realizować podstawowych zadań, dla których został powołany.

W sytuacji sporu zbiorowego pracowników sanatoriów z pracodawcą - ZZZE, organizacja związkowa pracowników sanatoriów będąc jednocześnie członkiem ZZZE musiałaby reprezentować zarazem interesy pracowników, jak i pracodawcy. W takiej sytuacji doszłoby do oczywistej sprzeczności interesów i nie wiadomo w jakiej roli miałyby występować w sporze związki zawodowy zrzeszający pracowników sanatoriów.

Identyczna sprzeczność interesów zachodziłaby również, gdyby Przewodniczący związku zawodowego pracowników sanatorium stałby się równocześnie członkiem Zarządu ZZZE. Zarząd ZZZE kieruje bowiem działalnością ZZZE i reprezentuje Zrzeszenie na zewnątrz. Wówczas osoba, której powierzone byłyby obie funkcje reprezentowałaby zarazem pracowników sanatorium oraz ich pracodawcę – ZZZE. Sytuacja taka powodowałaby w rzeczywistości niemożność działania tej osoby w szczególności w przypadku np.: zaistnienia sporu zbiorowego. Takie rozwiązanie wydaje się być niedopuszczalne na gruncie przepisów ustaw o związkach zawodowych i rozwiązywaniu sporów zbiorowych.

W zakresie odpowiedzialności członków zarządu i komisji rewizyjnej ZZZE za decyzje podejmowane w związku z działalnością sanatoriów wskazać należy, iż nie opiera się ona na kodeksie spółek handlowych. Sanatoria nie są bowiem spółkami, a przepisy kodeksu spółek handlowych regulują jedynie funkcjonowanie spółek handlowych – osobowych i kapitałowych. W takiej sytuacji wydaje się, iż zasady odpowiedzialności członków tych organów mogą wynikać wyłącznie ze statutu ZZZE. Z art. 23 statutu wynika natomiast, iż w sprawach nieuregulowanych statutem decyzje podejmowane są przez Zarząd Główny.

IV. Wnioski.

Mając na względzie podstawowy cel, dla którego powołane są związki zawodowe oraz gwarancje prawne, które zapewnione są związkom zawodowym z uwagi na przedmiot działalności związkowej, przyjęcie związków zawodowych utworzonych przez pracowników sanatoriów do Zrzeszenia Związków Zawodowych Energetyków wydaje się niemożliwe. W takiej sytuacji związki zawodowe zrzeszające pracowników sanatoriów nie miałyby

możliwości realizowania podstawowych zadań, dla których zostały powołane. Złamana zostałaby również gwarancja prawna działania związków zawodowych jaką jest niezależność od pracodawcy.

Ewentualna odpowiedzialność członków zarządu i komisji rewizyjnej ZZZE za decyzje podejmowane w związku z działalnością sanatoriów nie może opierać się na przepisach kodeksu spółek handlowych. Odpowiedzialność taka może wynikać ze statutu ZZZE.

Anna Wolniewicz – Glapiak
adwokat